

לענין סוכה צרור דכוונתו ז"ל הוא מפני שאינה חלה דירת עראי מסתבר שה"ע זהו הכוונה והעטם דצית שצספינה [דדוחק לומר דמש"כ הרמב"ם לפי שאינם עשויין לדירת קבע אמור על צ' כוונות] ולפ"ז יולא שהדריס צקציעות שפיר חייבים צמחזה.

ומהא דעירובין מ"ג ח' ו' צ' דנחלקו ח' מחילות ספינה חית לבו חורת מחילה או לא משום דלהצריח מים עבדי וקיי"ל התם דהוי מחילות חין ראיח לענינו דנהי דהויין מחילות מ"מ חין ראיח דמקרי דירה ח"פ וח"ל לפנים. ומהא דמבואר צעירובין נ"ה צ' דצית שצספינה העומדת בתוך שצעים חמה ושירים לעיר חונה מחעצרת עם בעיר חין ראיח כלל שהצית שצספינה חונה דירה דאפילו ח"ל שנחשבת דירה גמורה מ"מ חונה כחלק מעיר זו כיון דעומדת צמים ועשויי לצרוח וכ"ז פשוט.

ולכאורה היה אפשר להביא ראיח לדין הרמב"ם ז"ל דצית שצספינה פטורה ממחזה מהא דמבואר צצצת דף פ"ג דספינה טהורה היינו דחונה מקבלת עומאה ומפרש בגמרא חניא חגיגה אומר נלמד משה מה שק מיטלטל מלא וריקן אף כל כו' לאפוקי ספינה דחונה מיטלטלת מלאה וצתום' שם וצמנחות דל"א ד"ה שידה כו' הקשו דהא ספינה עשויי למדרס דהיינו לישיב שמה וכל העשוי למדרס מק"ט אע"פ שאינו מיטלטל מלא וריקן כשק דהא אפילו פשוטי כל"ע מקבלין עומאה צדחזי למדרסות כמבואר צצכורות דל"ח [וע"ש שחירלו צחירון הראשון דחירי צספינות שטיקן לסחורה דלא הוי מיוחד למדרס] וכחצו התום' ח"ל ועוד גראה דאפילו עיקרו עשוי להעביר צנ"א מעיר לעיר וכן שידה למרכצת נשים לא חשיב מדרס כיון דלא עבדה להיות נשטן עלי' חלה ללכת ממקום למקום מידי דהוה חלקעמין כיון דחינו עשוי להנחת מדרס מידי דהוה חסולם דממעט צפרשא ציום

חובא חיסור גמור דלא גרע מחמת עפילתו מפחות מכשיעור וכ"ז חינו מוכרח רק כתצתי להעיר מה שיש לצדד לפלפל צזה.

והנה מה שהכריח חת החת"ס הג"ל לומר דתחומין חינו משום לתא דמלאכה הוא ליישב קושיית המהרש"א ז"ל כתובות ד"ז למה לא נתיר תחומין ציו"ט לצורך חוכ"ע עיי"ש ועיין מש"כ צזה צעה"י לקמן צצילה סימן כ'.

סימן יז

בדין הבית שבספינה לענין מזוזה

ועירוב

כתב הרמב"ם ז"ל פ"ו מהלכות מחזה כ"ע סוכה החג צחג וצית שצספינה פטורין מן המחזה לפי שאינן עשויין לדירת קבע עכ"ל והכ"מ לא הראה מקור הלכה זו והצ"ח סימן רפ"ו כתב שמ"כ שהיא תוספתא, ולל"ע צהא דצית שצספינה מקרי שאינו עשוי לדירת קבע חס זהו מפני שהוא דירת עראי שהרי חינו מתכוין לדור שם חלה יושב שם צצציל לעצור צו ממקום למקום ולפי זה רצ החוצל והפועלים שדרים שם צקציעות עם צני ציתם ויש להם חדרים מיוחדים לדירה שפיר חייבים צמחזה או דנאמר דגוף הספינה חונה נקראת דירת קבע משום שעשויי לצרוח וחונה מחוצרת צקציעות למקום אחד [ולפ"ז תרי גווני "חונים עשויים לדירת קבע" הם דודאי מש"כ הרמב"ם ז"ל גבי סוכה ענין חינו לדירת קבע היינו משום שאינו חלה לחמן קצר דשצעת ימי החג] ולפ"ז גם הדרים צספינה צקציעות פטורין מן המחזה, ולא מלחתי גילוי לדין זה צהדיא, חלה דמכיון דכולל הרמב"ם ז"ל דין צית שצספינה עם סוכה החג וכתב על שניהם העטם לפי שאינם עשויים לדירת קבע ומכיון

השמיני כו' והיינו טעמא משום דאינו עשוי
 [הסולס] להנחת מדרס אלא לירד צו
 ולעלות עכ"ל ולפי"ז י"ל דכמו לענין מדרס
 חצי"פ שהספינה עשויה להיות מדרס
 להנוסעים זה מ"מ מאחר שאין הכוונה
 להנחת מדרס אינו נקרא מיוחד למדרס כ"י
 מה"ט גופא חצי"פ שהספינה עשויה לדירת
 הנוסעים מ"מ כיון שאינו עשוי להנחת
 דירה אלא כדי לעבור צו ממקום למקום לא
 שמה דירה ומש"י פטור ממזוזה. והדברים
 לכאורה ק"י ומה לענין מדרס דלא צעין
 שיכא מיוחד לאדם אחד בקביעות דגם כשא
 המיוחד לשיבה לכל הבא לישוב עליו נמי
 מקרי מיוחד למדרס כיון שעכ"פ מיוחד
 לשיבה ואין אומרים לו עמוד ונעשה
 מלאכתו, ומ"מ ספינה לא נחשבת עשוי
 למדרס חצי"פ שבאמת עשוי להיות תמיד
 מדרס לאנשים בזאח"ז דהיינו להנוסעים
 דמ"מ לאו בשביל הנחת מדרס עשוי אלא
 בשביל העצרתם כש"כ גבי מזוזה דצעין
 מיוחד לדירה ממש לאדם אחד ולא מהני
 כשמיוחד לדירה תמיד בשביל אנשים הרבה
 בזאח"ז וכמזוזה בהדיא בגמ' דהדר צפונדק
 פטור ממזוזה כל שלשים [וגם אח"כ חייב
 רק מגזירה דרבנן] כש"כ ד"ל דבספינה
 שאינה עשוי להנחת דירה לא מחשב מיוחד
 לדירה, אבל מרהיטת דברי הרמב"ם ז"ל
 שכתב טעם אחד לסוכת החג ולבית שצספינה
 לפי שאינם עשויים לדירת קבע משמע שר"ל
 שאינה עשויה לדירת קביעות אלא דרך
 עראי לזמן של שעה העברה ממקום למקום
 וכמש"כ לעיל, ולא מטעם שאינו עשוי להנחת
 דירה.

והנה לענין עירוב פסק הרמ"א ז"ל בסימן
 שס"ו סעיף צ' דבתים שצספינה
 לריכים עירוב והוא צ"י צסם שצכ"ל וז"ל
 השצכ"ל תוספתא בתים שצספינה לריכין
 עירוב ושאר שאין להם בתים הרי הם
 כשהיו צחלר וע"ש והיינו דהספינה ענמה
 נדונה כחלר והבתים שצכ הרי הם כבתים

שבחלר וכל שיש לו בית מיוחד לריך להשתחף
 צעירוצ להחיר העלעול מצחים להספינה.
 והנה מצוחר צדצרי הרמב"ם ז"ל דבית
 שצספינה פטור ממזוזה וכנ"ל ובאן מצוחר
 דחייצי צעירוצ, ולכאורה ל"ע דהא צגמרח
 מוכח דדין בית למזוזה ודין בית לעירוב
 שוין דציומא י' אמרי קסצר ר"י כל בית
 שאינו עשוי לימות החמה ולימות הגשמים
 אינו בית ואקשינן עלה מדאמר ר"י דסוכת
 החג צחג קובעת למעשר ותני עלה ר"י
 מחייב צעירוצ ובמזוזה ובמעשר וכ"כ מדרבנן
 צשלמא עירוב ומזוזה איכא למימר מדרבנן
 אלא מעשר מי איכא למימר מדרבנן כו' ע"ש
 היטב [ומסקינן דהא דמחייב ר"י סוכת החג
 צחג משום דלעטמי חזיל דקסצר סוכה דירת
 קבע צעין והא דפטור לשכת פרהדרין
 ממזוזה זהו משום דדירה צע"כ ל"ש דירה]
 ומדקאמר ר"י מחייב סוכת החג צחג צעירוצ
 ובמזוזה ובמעשר וכדמסקינן טעמא דר"י
 משום דקסצר סוכה דירת קבע, משמע
 בהדיא דרבנן דפלגי אדרי"י פטרי צין מעירוצ
 וצין ממזוזה וצין ממעשר והכל מטעם דסוכה
 הוי דירת עראי, וכ"כ הרמ"א בסימן ש"ע
 סק"צ דהדר צסוכת החג צחג אינו אוסר
 וא"ל לתת צעירוצ והיינו משום דקוי"ל כרבנן
 דפלגי אדרי"י דפטרי מעירוצ ומה"ט נמי
 פסק הרמב"ם ז"ל דסוכת החג צחג פטור
 ממזוזה, הרי דלענין סוכת החג דמי עירוב
 למזוזה דמשום דלא נחשב דירת קבע פטור
 מעירוב וממזוזה, וכן צסוכה ד"ג לענין בית
 שאין צו ד' תניא התם דאינו נדון כבית לענין
 עירוב מזוזה נגעים ומעקה ע"ש והכל
 מטעמא דלאו בית הוא ומ"ש דלענין בית
 שצספינה יש חילוק מדין מזוזה לדין עירוב
 דחייב צעירוצ ופטור ממזוזה כמשנ"ה והרי
 הרמב"ם ז"ל צדין המזוזה כיו"ל בית
 שצספינה עם סוכת החג צחג דצשניהם טעם
 אחד לפי שאינם עשויין לדירת קבע.

ונראה דלק"מ דאע"פ דלענין סוכת החג
 שוין דין העירוב ודין המזוזה לפטור

לא גרע מדר צפונדק כללעניד ביחורא דמילחא
והא דמדמי לה הרמזים ז"ל לסוכת החג
ובית שצספינה ציחד היונו לגבי מחזה
שצעינן שהגברא יהא דר צו צמיוחד בקציעות
וצזה שוין סוכת החג והבית שצספינה שאלל
הגברא המיוחד הזה היונו דירת קצע לא
כאן ולא כאן וכמשנ"ת.

וע"פ משנ"ת יולא דצאמת עלם הבית
שצספינה נחשצת שפיר דירה קצועה
דמחייבת בעירוב וכה דפער ממחזה היונו
מחמת ריעותא של הבית אלל מחמת שזה
האדם היושע שם צשציל לעצור ממקום
למקום היונו דר שם דרך קצע ולענין מחזה
צעינן דירה קצע לאדם מיוחד, וא"כ יולא
לפ"י לענין שאלתנו צדצר רצ החוצל והפועלים
הדרים שם בקציעות ויש להם חדר מיוחד
דהדעת נותן שהם חייבים צמחזה דהא כמה
שמה צדירה קצע ולומר דעלם הספינה לא
נחשצ צשם דירה לפי שאינה קצועה צארץ
זה היונו לכאורה כדמוכה מהא דבית
שצספינה חייב בעירוב ואי הוי גריעותא
צעלם שם בית היה לו לפער גם מעירוב
כמו בית שאין צו דע"ד שפער מעירוב ג"כ,
הכלל דהדעת נוטה דהדרים צספינה
בקציעות חייבים צמחזה ומ"מ לענין צרכה
על קציעת המחזה ל"ע עוצא מאחר דלא
מלאנו מפורש צפוסקים דין זה.

כ"ז כתבתי צשכצר הימים ונדפס צקה"י
ח"ג סימן ט"ו צשנת תש"א, ושוצ
בעיוהני צזה צני מהר"ח שליט"א מדברי
הרמזים ז"ל פי"א מהלכות צרכות ה"צ
שכתב וז"ל יש מ"ע שאדם חייב להשדל כ"י
ויש מלוא שאינה חוצה אלל דומין לרשות
כגון מחזה ומעקה שאין אדם חייב לשכון
צבית החייב צמחזה כדי שיעשה מחזה אלל
אם ראה לשכון כל ימיו צאוכל או צספינה
ישצ וכ"י הרי לכאורה מצואר להדיא דגם
כשישצ כל ימיו צספינה [דמשמע צספינה
אחת ולא שיעצור חדיר מספינה לספינה]
נמי פער אע"פ שידור שם בקציעות ויפה

מ"מ נענין בית שצספינה שפיר חלוק עירוב
ממחזה, אע"פ שהרמזים ז"ל כולל פער
מחזה מסוכת החג ומבית שצספינה צעטם
אחד לפי שאינם עשויין לדירת קצע, דכן אמת
דצתרווייכו צעינן שיהיו דירת קצע, ועראי
פער צשניהם, מ"מ יש חילוק צמהות
העראי, דהא לענין מחזה צעינן שיהא הבית
דירת קצע לאדם מיוחד דאילו הוא דירת
קצע להרבה אנשים צזאח"ז פער ממחזה
כמצואר צמנחות דמ"ד דהדר צפונדק צא"י
כל ל' יום פער ממחזה והוא לפי שלאדם
זה היונו דירת קצע ומחזה חוצת הדר הוא,
אלל לענין עירוב א"ל שיהא קצע לאדם א'
רק שעלם הבית יהא דירה קצועה ואפילו
מיוחד לדירת כמה צנ"א צזאח"ז חייב בעירוב
דהא הדר צפונדק חייב בעירוב אם יש לו
חדר מיוחד וכדאמרינן בעירובין דע"צ גבי
חמש חצורות ששצתו צטרקלין ע"ש ועתוס'
דס"ה א' ד"ה איקלעי לפונדק וכ"פ הרמ"א
צס"י ש"ע ס"ח דכשכולן אורחין אורחין הם
זה על זה ע"ש ואע"פ שצסוכת החג שאינו
עשוי אלל לז' ימים היונו דירה להתחייב
בעירוב מ"מ פונדק חייב דדוקא סוכת החג
שצעלמותו של הבית היונו לקצע משו"ה אין
זה דירה לענין עירוב אלל פונדק שצעלמותו
של הבית עשוי לדירה קצועה אלל שהאנשים
מתחלפים כה"ג מחשצ שפיר דירה אע"פ
שהגברא היונו קצוע צו הבית מיהא הוא בית
קצוע לדירה וממילא לענין בית שצספינה
נמי מתחלק דין בעירוב מדין המחזה דהאי
בית שצספינה נמי דמי לפונדק שהרי הבית
שצספינה מיוחד הוא לדירה תמיד אלל
שהאנשים הדיירים שצו מתחלפים ופער
לענין מחזה כדין הדר צפונדק [ואפשר דכאן
צבית שצספינה אפילו ישצ שם יותר מל' יום
כגון שנוסע לדרך רחוקה נמי פער דישיצתו
מוכחת שאינה אלל ישיצת עראי ולא דמי
לפונדק שכשדר שם שלושים יום נראה כדר
שם צקציעות] אלל בעירוב שפיר חייב כדין
דר צפונדק דחייב בעירוב והאי נוסע צספינה

העיר וכן העירוני עוד אחי תלמידי חכמים שיחיה מדברי הרמז"ם ז"ל חלו אך נראה דר"ח מוכרחת אין כאן ד"ל שכוונת הרמז"ם ז"ל היא משום דסתם בית שצספינה אין זו התנאים הגדרשים לחיוב מחזה דהיינו העשרה תנאים שהזכיר הרמז"ם ז"ל בפ"י מהלכות מחזה, וכגון הא דלריך שיהא זו ד"ח על ד"ח וסתם חדרים שצספינה קטנים עוצא וכמו שהזכיר הרמז"ם ז"ל דיכול לדור באוכל ויפטר ממחזה וברי לא כתב בהלכות מחזה דין מיוחד שהאוכל פטור ממחזה רק הכוונה כאן משום דסתם אוכל אין זו התנאים הגדרשים לחיוב מחזה דלכאורה אילו היה באוכל כל התנאים שלריכים למחזה, שיהיה דע"ד עם משקוף ומזוזת ודלתות ועשוי לדירת קבע היתה שפיר חייבת ח"ע. שהתקרה היא משל לבדים ועורות ול"ע. ומ"מ מודינא דפשות דברי הרמז"ם ז"ל בהלכות צרכות הג"ל מורים יותר שהבית שצספינה פטור ממחזה גם כשדרים הם בקביעות ויש לו תנאים הגדרשים בבית לחיוב מחזה ולהלכה ל"ע בזה והשי"ח יחיר עינינו בתורה"ק.

סימן יח

בענין אמת הזרוע

(א) בעירובין דמ"ח א' מצואר דהני ד"ח שנתנו חכמים ליוצא חוץ לתחום באמה ידי ויהיון לי וגם באיצריו יהיון לי אמה של קודש ע"ש, ולא נתבאר בגמרא מהו אמה ידי, ובמג"א סי' שמ"ע סק"ז כתב אמה שלו היינו הזרוע, ואם נפרש דהיינו אורך הזרוע מן המרפק שקורין עלינבויגן עד סוף אלצע הגדולה, יהיה מוכח מזה דמהמרפק עד סוף אלצע הוא ששה טפחים דהא כל אמות שאמרו בשבת הוא באמה צת ששה טפחים כמו שבי הרמז"ם

ז"ל ספ"ז משבת והראב"ד ז"ל בצע"כ שער המים פ"י, ולפי המדידה הוי מהמרפק עד סוף אלצע לכל היותר כמו 50 ל"מ. וזה תמוה מאד שהוא נגד אמה המקובלת בתפולות ישראל שהיו צורך קרוב לששים ל"מ, ועיין בספרי שיעורין ש"ח כמה ראיות עלומות לזה.

והנה מגוף דברי הגמרא אין ראיה כלל דנחכוונה לאותו אמת הזרוע דמרפק — אלצע. דפשוטו יש לפרש אמה ידי היינו ששה טפחים שלו ח"י כ"ד אגודליו שלו, וגם באיצריו היינו שטפחו ואגודליו קטנים וגופו צינוני ולא יספיק לו אמה ידי ויהיון לי אמה דששה טפחים צינונים דזכו אמה של קודש, ואפילו לפירוש דאמה ידי היינו הזרוע [ומקורו מדברי רי"ז ז"ל שכתב צנתיז י"צ חלק י"ח גס באיצריו כלומר שהוא ארוך וזרועותיו קטנים וכו'] אכתי אינו מוכרח שכוונתו למד שהוא מן המרפק עד סוף אלצע הגדולה שהרי דעת המשגי"ח בספר אדרת אלי קונטרס מ"י פכ"א ומקור עברה פמ"צ, שהאמה צת ששה טפחים הוא כל הזרוע מהשחי ולמטה עד סוף אלצע הגדולה, אלא שקשה לומר כן דזכו יותר משליש כל גופו ואין ידעין שהאדם ג' אמות והמכוון יותר בזה לומר כמש"כ הח"י מהרי"ז ז"ל שצספר בית שאול על שו"צ, שאמת הזרוע של ששה טפחים הוא עלם בסמוך ליד [כלא היר] עם עלם הסמוך לגוף שמניחים עליו תפילין דזה מתאים להמליאות שכל א' מאלו עלמות יש ערך ג' טפחים, ואמה צת חמשה הוא מהמרפק עד סוף אלצע הגדולה שהעלם יש זו ג"ע ויהי. טפח והאלצעות אורך טפח אח"ד והם מסתברים ומתאימים למליאות ולא קשה עליו כלל מהא דכתובות ד"ה וכמו שית' צע"כ, וא"כ אפילו אי אמה ידי פירושו אמת הזרוע אין שום ראיה לומר שפירושו ממרפק עד סוף אלצע אלא מתפרש על שני עלמות היר כלל גוף היר כנ"ל.